

EGLUTÉ

SAUSIS * 2003 * JANUARY

VOL 54/NR. 1

EGLUTĖ

SAUSIS / JANUARY / 2003 VOL 54 / NR. 1

PRIE EGLUTĖS SUSIRINKO:

Naujieji Metai....1
Pūga....2

Pasakų senelės pasakos
Taikos teisėjas....3
Briedis eina į svečius....8
Medžiotojai...8
Pasaka apie šiaudinę
tvorą....9
Pasaka Jėzuliui....10

Juokų maišelis...32

Galvosūkliai...33

Vaikų kūryba

Esu rašytoja, rašyčiau....20
Stebuklinga lazdelė....27
Mano automobilis....29
Detroito Žiburio vaikų kūryba....30

Senolio padavimai,
legendos, istorijos
Rambynas....11
Žiema žiema....15
Einam bičių paklausti....16
Kalėdų senelio
sulaukus....21

Pirmame viršelyje

Julytės Totoraitytės 5 sk., Šv. Kazimiero mokykla, Cleveland, OH piešinys
Paskutiniame viršelyje Niolos Vidutytės, Tahoma Park, MD piešinys

EGLUTĖ: mėnesinis lietuviškas laikraštėlis vaikams užsienyje. Išeina 10 numerių per metus; prenumerata - 15 US dol., į Lietuvą ir kitus kraštus - 20 US dol. Atsiųstą medžiagą redakcija taiso ir tvarko savo nuožiūra.

LEIDŽIA: JAV LB Švietimo taryba

REDAKTORĖ: Aušra Spitrienė

ADMINISTRACIJA, MAKETAVIMAS, SPAUSDINIMAS: Ričardo spaustuvė. tel.: 708-430-1911

EGLUTĖ (USPS 169-200) a magazine for children in Lithuanian language. Published monthly except July and August. Yearly subscription \$15.00 single copy \$1.50, to Lithuania and other countries. \$20.00 (USA currency). Published by Lithuanian Educational Council of the USA, Inc., 8812 W. 103 rd. St., Palos Hills, IL 60465. Second class postage paid at Lackport, IL 60441. Postmaster send address corrections to: Eglute Lithuanian Educational Council of the USA, Inc., 8812 W. 103 rd. St., Palos Hills, IL 60465.

Naujieji Metai

Martynas Vainilaitis

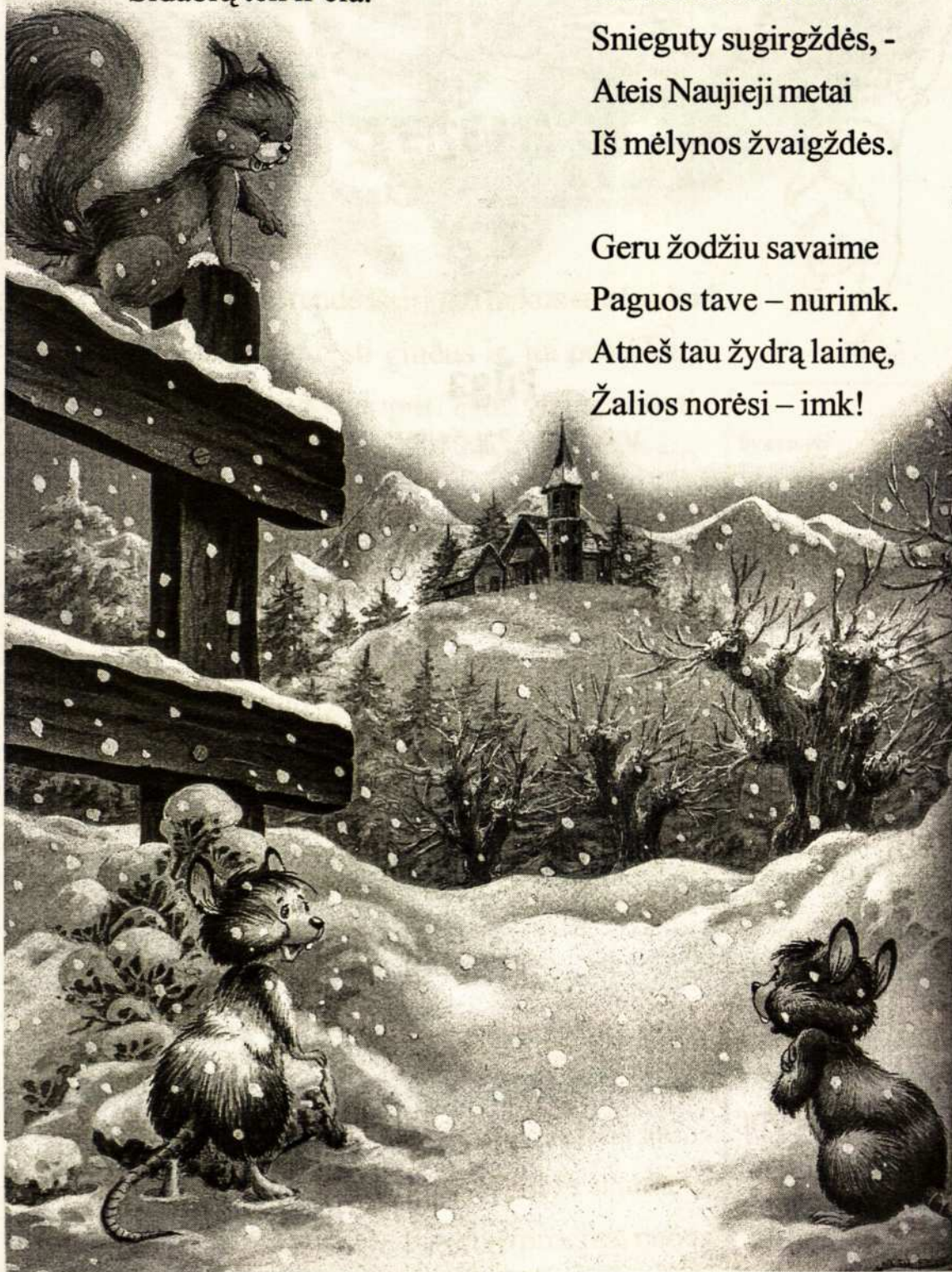
Atjos ant vilko raišo
Skambėdama delčia,
Pabers iš balto maišo
Sidabrą ten ir čia.

Nuklos vingiuotą kelią
Šiaurinis pūkeliu.

Papuošim eglę žalia
Spalvotu vualiu.

Raudono stiklo batai
Snieguty sugirgždės, -
Ateis Naujieji metai
Iš mėlynos žvaigždės.

Geru žodžiu savaimė
Paguos tave – nurimk.
Atneš tau žydrą laimę,
Žalios norėsi – imk!

Pūga

Violeta PALČINSKATĖ

- Oi, pūga, pūga, pūga,
Kur buvai per naktį, ką?

- Aš visuos kiemuos buvau -
Medžiams kailinius siuvau.
Tai dabar jau jiems nešalta -
Turi po kailinį palatą.

- Oi, pūga, pūga, pūga, -
Ką veikei iš ryto, ką?

- Išėjau į tyrą orą,
Išdažiau kiekvieną tvorą.

- Oi, pūga, pūga, pūga,
Ką darei per dieną, ką?

- Aš praeiviams plaukus vėliau,
Skrybėles į viršų kėliau.
Kad atrodytų gražiau -
Dangų su žeme maišiau.

- Oi, pūga, pūga, pūga,
Vakare ką veiksi, ką?

- Tai kas mano sumanyta,
Pamatysi kitą rytą.

Iš avelių debesų
Vėjo siūlu vilnoniu,
Mezga pasaką senelė,
Deda pasakų skrynelėn.
Atsisėsk ir paskaityk
Pasakų šalin sugrižk.

Matai, kad pasakose būna daug visokių gražių senoviškų ir nevisai suprantamų žodžių. Bet nenusimink - Senelė tau paaiškins.

TAIKOS TEISĖJAS

Pasaka

Žvėreliai nusprendė išsirinkti taikos teisėją, kad būtų kam teisingai spręsti ginčus ir, jei prireiktų, sutaisyti susipykusius draugus. Ėmė visi svarstyti ir bartis, ką išrinkti. Tai nebuvo paprasta, juk reikėjo išrinkti patį protingiausią.

Ant šakelės tupėjo Šarka ir skleidė naujienas, kurių buvo prisirinkusi per visą dieną. Ji pažvelgė į žvėrelius iš viršaus ir pasakė:

- Man atrodo, kad niekas miške nežino daugiau negu aš. Regis, aš ir esu protingiausia. Todėl turėčiau būti teisėja!

Žvėreliai susimąstė ir sutiko. Šarka iš tiesų viską žino. Nieko nuo jos nenuslėpsi. Visada sužino visas naujienas.

Taigi Šarka, tapusi taikos teisėja, ėmė svarstyti:

- Kam laukti ginčų ir peštynių? Juk aš apie visus viską žinau ir visiems nurodysiu jų klaidas. Jeigu kiekvienas pakeis savo kvailus įpročius, nebus

Svarstyti

- aptarinėti ir apie tai kalbėti.

Šarka

Peštynės

- būna tarp gaidžių ir neklaužadų vaikų.

jokių vaidų.

Ir mato pro šalį einantį Lokį Šleivakojį. Gera, pradėsiu nuo jo. Ir nuskrido Šarka prie Lokio.

- Šleivakoji Rudasis, anąkart girdėjau, kad esi, atleisk, netašytas ir storas. Užtenka tau pereiti per mišką ir visus žvėrelius išgąsdini. Pats nemedžioji, o kaišioji nosį į svetimus reikalus. Tai viskas.

Lokys išizeidęs suriaumojo. Iš įsiūčio tvojo letena į medį, net skiedros pažiro. Bet Šarkai nė motais. Ji jau skrenda toliau.

Ir štai pamatė ji patenkintą Vilką, risnojantį iš kažkokių vaišių.

- Ak, mielas bičiuli. Ko tik aš apie tave negirdėjau! Tai, ką apie tave kalba Kiškis su Ežiu, nesvarbu. Bet pačiam blogiau tai, kad jiems pritaria Lokys ir Lapė. Bet geriau jau apie tai pamiršk.

Vilkas kaip mat neteko geros nuotaikos.

- Jau šito tai nepamiršiu, - parodė dantis Vilkas ir dar jais caktelėjo.

Bet Šarka jau atskubėjo ir pas Lapę.

- Net nežinai, miela Ilgasnape, ko tik miške apie tave nepasakoja. Apie tave, atleisk, kalba kaip apie vagilę. Neva nenori gyventi

Vaidai

- ginčai ir
nesutarimai.

Skiedros

- tai tokios medžio
plokštelės
kuriomis seniau
stogus dengdavo.

Nugvelbti

- paimti kas tau
nepriklauso.

Užsiplieskusi

- staiga užpykusi.

Šakelė trakstelėjo

- turbūt nuo vėjo
ar šiaip lūžo.

sąžiningai medžiodama, o tik ir dairaisi, kaip čia
nugvelbus, kas blogai padėta.

- Kas apie mane taip kalba? - paklausė iš
prigimties raudonkailė Lapė, dabar dar labiau
užsiplieskusi.

- Visi - Lokys ir Vilkas, ir Kiškis pakikena, -
sutarškėjo Šarka ir jau skrenda toliau.

Atsitūpė ji krūme, po kuriuo buvo pasislėpęs
Kiškis. Šakelė trakstelėjo, ir Kiškis iš baimės iššoko.
Pamatęs Šarką, jis su palengvėjimu atsikvėpė.

- Tai bent išgąsdinai mane!

- Ech, Kiški, geriau bijotumei to, kas tau už
nugaros šnekama. Kad tave vaikosi Vilkas ir Lapė,
kai kam kelia nemažai juoko. Geriau jau kur nors
išsikraustytumei.

Gal ir žinojo Kiškis, jog nėra drąsuolis, bet
vis tiek labai susigėdo.

Šarka apskraidė visus ir visiems
nurodė jų trūkumus. Ežiukui pasakė,
jog badosi, voveraitei - kad
švaistosi uodega, Pelytei -
kad yra pilka ir silpna.

O dabar,

maštė Šarka, miške prasidės naujas gyvenimas ir ateis nauji laikai, geresni už praėjusius. Bet taip neatsitiko. Žvėreliai vienas į kitą žiūri kreivai, pasipūtę, vienas su kitu nesikalba. Net ir Zuikis, kuris paprastai nepyksta, vaikščioja įsiutęs. Miške pasidarė nebeįmanoma gyventi.

Visa tai stebėjo senas Varnas. Ilgai jis tylėjo, bet galiausiai nebeišlaikė. Sušaukęs visus žvėrelius, Varnas tarė:

- Kam vienas ant kito griežiate dantį? Kiekvienas užsispyręs kaip ožka. Pavyzdžiui, Lokys. Sakote, kad jis netašytas ir išbaido visus paukštelius? O kam jums reikia tų paukščių? Nors Lokys ir didelis, bet geras. Niekas apie jį negalėtų blogo žodžio pasakyti.

Žvėreliai sutiko, o Lokys nudžiugo. Kiekvieną norėjo apglėbti, bet ne kiekvienam jo glėbyje patiko.

Tuo tarpu Varnas tęsė:

- O dabar pakalbėkime apie Vilką. Žvėrelius jis medžioja ne todėl, kad yra piktas, o kad išgyventų. Nieko negrobia veltui, tačiau šieno žiaumoti nemoka.

Visi supratingai linksėjo galvas. Varnas teisus. Kai Vilkas sotus, tikrai nieko negaudo. Vilkas taip susijaudino, kad net prisižadėjo tris dienas laikytis pasninko.

Paskui Varnas pažvelgė į Lape.

- Ir kokia čia bėda, jei Ilgasnapė

Netašytas

- labai didelis ir grubus, kur eina - ten kliūna.

Griežiate dantį

- pykstate.

Žiaumoti

- negražiai valgyti neskanų maistą.

Apsukri

- labai gudri.

iš vištidės pavagia vištytę? Ji tokia apsuksi, kad pergudrauja ir žmones, ir šunis. Nejaugi galime ją kaltinti dėl gudrumo?

Po Lapės Varnas kreipėsi į Kiškį.

- Tik pažvelkite į Žvairį. Nejaugi jis bailys? Kiškis - visai ne bailys, bet paprasčiausiai atsargus. Ir dėl tokio apdairumo išsaugo gyvybę. Zuikis įsidrąsino ir išsitiesė. Kaipgi nebūsi atsargus, jei miške kiekviename žingsnyje gresia pavojus!

Varnas pakalbėjo apie visus ir nė vieno nepamiršo. Žvėreliai apsižvalgė, ir visi jiems pasirodė visai kitokie.

- Varne, tu - miške protingiausias, būk taikos teisėju! – šaukė žvėreliai.

Šarka paprieštaravo:

- Kaip tai? Aš žinau daugiau negu Varnas, visą dieną sparnų nenuleisdama renku naujienas, o jūs sakote, kad jis protingiausias.

Varnas, it skaitydamas jos mintis, įdėmiai pažvelgė į Šarką ir tarė:

- Žinoti - tai dar ne viskas. Kad kas nors taptų protingu, turi mokėti ir mąstyti.

- Kaip tai mąstyti? - nusistebėjo Šarka.

Bet šito ji nemokėjo. Galbūt todėl ir netapo taikos teisėja?

BRIEDIS EINA Į SVEČIUS

ALMA KAROSAITĖ

Štai, šerkšną nuo šakų nukrėtęs,
Į miško tankmę eina briedis.
Toks išdidus. Ragai šakoti.
Gal eina jis draugų ieškoti?

Sulaikęs kvapą isiklauso
Į speigo traškesį, paukščius
Ir, triokštelėjęs šaką sausą,
Patraukia tiesiai į svečius.

Pas ką? Pas vilką? Brolių briedi
Jis brenda taip giliai giliai?
Kaip toj tankynėj įžiūrėti,
Kur eina jo žiemos keliai?

MEDŽIOTOJAI

ALMA KAROSAITĖ

Kūrenasi ugnelė
Pusnėtam pagiry.
Ten laužą susikūrė
Medžiotojai tikri.

Ir šautuvus jie turi,
Ir veltinius šiltus.
Tik kiškiai jau pasprukę
Per keturis varstus.

Kikena ilgaausiai
Toli, labai toli,
Kur iš didžiausio vamzdžio
Pataikyt negali.

Pasaka apie šiaudinę tvorą

V. Račickas

Kadaiše žmogus žinodavęs, kiek jam Aukščiausiojo šiame pasaulyje gyventi skirta. Dabar - nežino. Kodėl?

Ėjo keliu Dievas. Ir priėjo sodybą, kurios šeimininkas tvėrė tvorą. Tik ne pagaikščių, o paprasčiausių šiaudų.

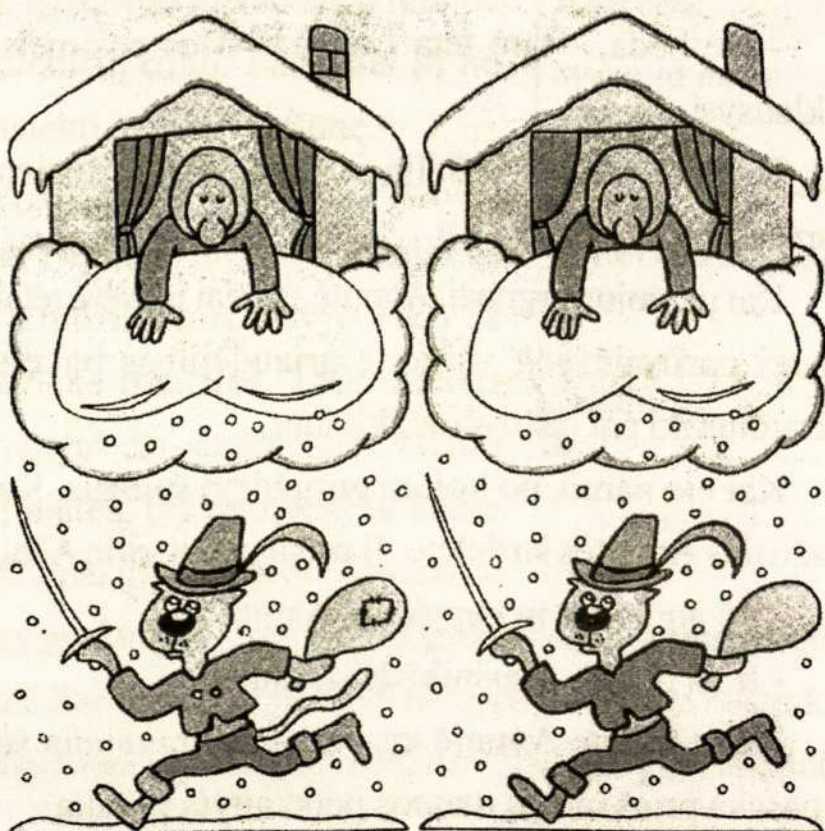
- Žmogau, kodėl tveri šiaudinę tvorą? – klausia Dievas. - Pakils didesnis vėjas ir nupūs. Dar blogiau - gali sudegti. Neliks nei tvoros, nei namų.

- Aš jau nugyvenau Aukščiausiojo man skirtą amžių, - atsidūsėjęs aiškina žmogus, visai nenutuokdamas, jog su pačiu Dievu kalbasi. - Netrukus teks atsisveikinti su šituo pasauliu. Taigi man užteks ir tokios, šiaudinės, tvoros.

Pagalvojo Dievas, pamąstė ir padarė taip, kad žmogus nežinotų, kiek metų gyvens ir kada mirs.

Štai kodėl dabar ir nepamatysi, kad kas šiaudų tvorą tvirtų. Daro medines, akmenines arba mūrines.

Šitaip dievas privertė žmogų ne tik sau, bet ir po jo pasiliekančiams dirbti.

Surask septynis skirtumus.

PaSaka JėZULIU vytautas KEBLONIS

Per Kalėdų atostogas Agnutė viešėjo pas savo pusseserę Astutę, kuri gyvena nedideliame miestelyje, prie mažos bažnytėlės raudonu bokštu.

Vieną dieną, berods, šeštadienį, abi pusseserės gražiai žaidė kieme, lipdė senį besmegenį. Agnutė lipdė sau, Astutė - sau. Būtų ir nulipdžiusios, bet susipyko. Agnutei pasirodė, jog Astutė sugriovė jos lipdinį. Keršydama tą patį padarė ir Agnutė.

Į namus abidvi parėjo raudodamos.

Kitą dieną teta Laima, dėdė Pranas ir Astutė susiruošė į pamaldas. Žinoma, ir Agnutės nepaliko.

- Bet aš melstis nemoku... - nedrąsiai prisipažino mergaitė.

- Ne bėda, - tarė teta Laima. - Mes pasimelsim, o tu muzikos pasiklausysi.

Bažnyčioje buvo šalta ir tyku. Prie altoriaus virpėjo žvakių liepsnelės.

Kai užgrojo vargonai, Agnutė stipriai įsitvėrė tetai Laimai už rankos. Agnutei pasirodė, jog vargonų griaudėjimas pakels ją nuo žemės ir nuskraidins iki pat bažnyčios skliautų.

Kai ėjo namo, po kojom gurgždėjo sniegas. Kažkas sugurgždėjo ir mažosios Agnutės širdelėje. Ji prisigretino prie Astutės ir tarė:

- Aš ant tavęs nebepykstu, Astut...

- Ir aš nebe... - sušnibždėjo Astutė.

Nuo to karto Agnutė kas vakaras draugauja su Jėzuliu - būtinai jam paseka prieš miegą mamos perskaitytą pasaką.

RAMBYNAS

ROMAS SADAUSKAS

Kiek legendų, padavimų
Mūs senoliai vis dar žino.
Buvo tai labai senai,
Kai gyveno milžinai,
Laumės gelsvą kasą pyne
Iš tautosakos lobyno.

Senolis girdėjo - jūs
irgi paklauskite ir
kitiems pasakykite ko
liaudies išmintis moko.
PATARLĖS IR PRIEŽODŽIAI

*Žuvis ieško kur giliau,
žmogus - kur geriau.*

*Kur sielai gera, ten
kūnas dera.*

*Miegas už medų
saldesnis.*

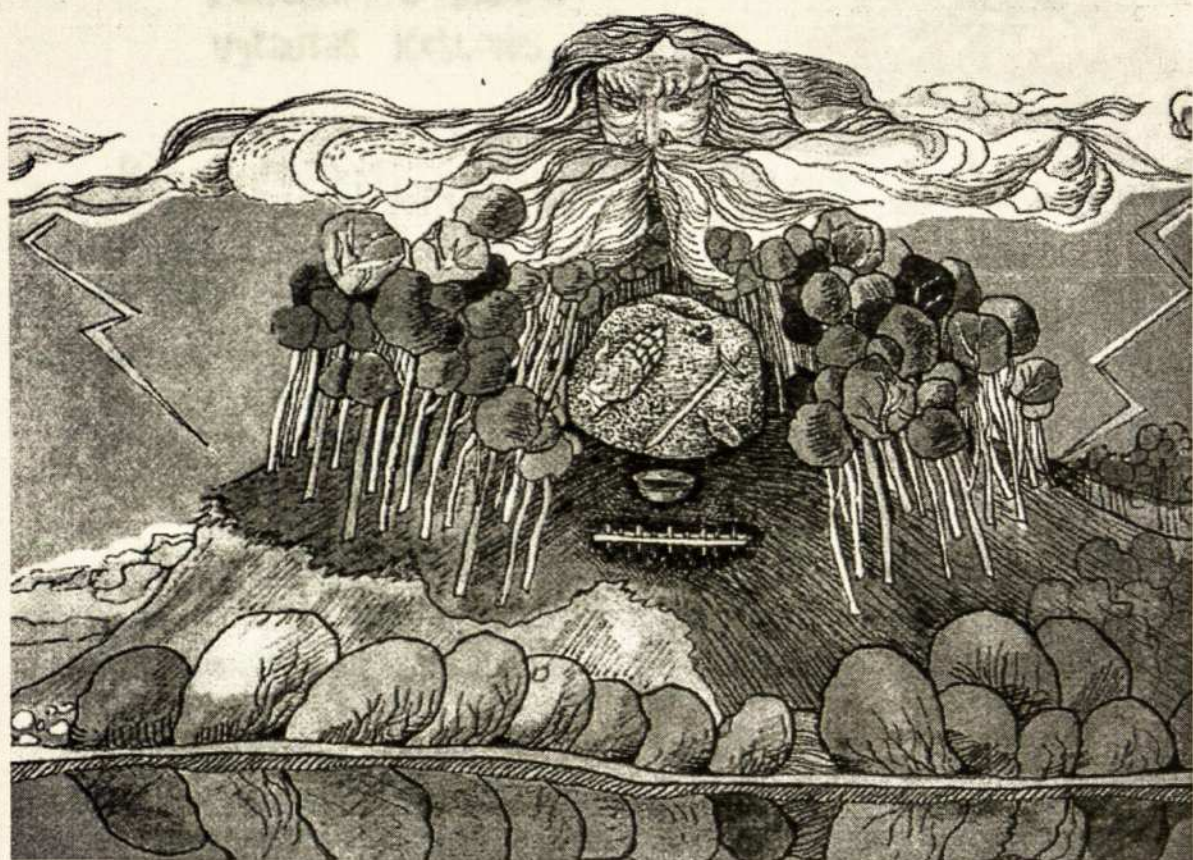
Su pilvu nepasiginčysi.

*Duok Dieve rasti, o ne
pamesti.*

*Ką į dūšią įdedi, penki
neišims.*

Ši kartą, bičiuliai, mes gerokai pavėlavome. Tiems, kas čionai keliavo prieš keletą šimtmečių, Rambyno kalnas savo didybe atsiverdavo iš toliausių tolių. Pasiekus jį, ne juokai būdavo pasiekti ir kalno viršūnę.

Rambynas tolydžio mažėjo. Pirmoji didelė jo nelaimė, Nemuno srovei nuskalavus kalno papėdę, žmonių atmintyje liko iš aštuoniolikto amžiaus pradžios. 1835 metais kalno griūtis buvo gal dar smarkesnė. Vienas žmogus, tą įvykį matęs, tvirtino, kad iš kalno vidaus tą akimirką pasipylė ugnys. Paskraidė užiančios liepsnos po dangų ir Nemune užgeso, baisiai šnypšdamos. Didžiausia nelaimė Rambyną ištiko 1878 metų pavasarį, kai nuslinko Rambyno kalno liekanos. Išsilaikė tik medžiais apaugusi plokštikalnė,

nudaigstyta kalvelių ar kauburių, primenančių pilkapius. Daugiau nieko kaip ir neliko.

Kito kalno, kuriuo būtų taip domimasi, nerasi ne tik Žemaitijoje, bet ir per visą Lietuvą. Domėjosi ir savi, ir iš užsienių atklydę smalsuoliai. Bene kiekvienas, nuo Rambyno apsižvalgęs, būto ir nebūto iš vietinių pasakorių prisiklausė, kaip, jų išmanymu, kas būti galėjo ar turėjo. Tai ir atskirk dabar, kas tikra, o kas pasaka...

Eduardas Gizevijus, apsidairęs aplink nuo dar nenugriuvusio Rambyno, 1837 metais išleido knygelę "Rombinus", kurioje aprašė ne tik prieš dvejus metus atsitikusią kalno nelaimę, bet ir visokiausių padavimų. Jei bent dalis tų padavimų turėtų tiesos, Rambyną derėtų visam pasauliui lankyti kaip Jeruzalę, Sinajų arba kitas šventas vietas. Sunku pasakyti, kas iš tiesų buvo prie Rambyno, kas ne.

Mokslo žmonėms, sprendžiant iš jų veikalų Rambynas žinomas kaip vakarinių lietuvių apeigų vieta. Kai kurie istorikai spėja, kad čia ant

PATARLĖS IR PRIEŽODŽIAI

*Visko Dievas davė, tik
žmogaus norams galo
nėra.*

*Kas dieną mintyje,
naktį - sapne.*

*Žiūri kaip katinas į
lašinius.*

*Neieškok kvailių su
žiburiu: rasi ir patamsy.*

*Kas daug šneka, mažai
daro.*

*Nebūk nuliūdęs, kaip
nuo bulvienės bliūdo.*

*Kad kiaulė ragus
turėtų, visus išbaidyti.*

piliakalnio stovėjusi dar ir skalvių pilis Remigė, kurią 1276 metais kryžiuočiai sunaikino. Vis dėlto net ir kryžiuočių aprašymuose dažniau prisimenama ne ji, o Rambyno kalnas bei šventoji giria šalia. Pats kalnas vadinamas "lietuviams šventu". Tai rašyta šešiolikto amžiaus pabaigoje.

Knygoje "Apie Prūsijos karalystės kalnus" 1769 metais rašoma, jog "Rambyne senu papročiu, nepaisydami draudimo, lietuviai atlieka įvairias pagoniškas apeigas". Dar vėliau, net devynioliktame amžiuje, "čia keliaudavę žmonės melsti sveikatos, vaisingumo ir ant lygaus akmens (aukuro) dėdavę aukas seniesiems dievams".

Tik 1811 metais tas aukuro akmuo buvo Bardėnų ūkininko vokiečio Švarco suskaldytas girnomis. Per tai šis malūnininkas nusipelnė paniekos ir negero vietos žmonių atminimo. Tą aukurą, pasak padavimo, ant Rambyno padėjęs pats senovės lietuvių dievas Perkūnas. Kaimyninis kalnas vadinamas šventąja Ramove, kurioje gyvenusi deivė Laima.

Panašu, kad Rambynas buvo apgyventas visų pagoniškojo tikėjimo dievų. Eiti į kalną žmonėms buvo galima tik rūpestingai apsirengus, pasipuošus ir su gerais ketinimais.

Kitokia nei Rambynas yra Šatrija – raganų sostinė. Ant Šatrijos kalno vykdavusios slaptos raganų sueigos, ten jos planuodavo savo juodus darbus, už kuriuos buvo teisiamos, kankinamos, deginamos laužuose. Juodkrantėje, ką tik už Kuršmarių, visai netoli Rambyno, dar ir dabar stūkso Raganų kalnas. Girdėti, neva ten tamsiomis ir audrotomis naktimis vaidenasi baisūs dalykai.

O Rambyną amžiams gaubia susikaupimas ir šventa ramybė.

Už tai jį žemaičiai saugo iki šiolei. Ne taip jau seniai, jau šio amžiaus viduryje, tokiu sargu čia buvo šviesios atminties senelis Martynas Jankus, daug gero padaręs Mažojoje Lietuvoje. Rambyną jis mylėjo ir puoselėjo, tvarkė lankytojų knygą, kurstė ugnį, pats būdamas tarsi vaidila.

Per karus, vargus ir nelaisves ta Rambyno ugnis buvo gerokai priblėsusi. Kalnas su aplinkiniu, medžiais apaugusiu plotu, paskelbti draustiniu, tačiau iš tikrųjų labiau drausta tą amžiną ugnį saugoti negu šventas vietas naikinti. Tačiau ir tada žemaičiai rinkdavosi ant Rambyno kalno. Trumpiausią vasaros naktį švęsdavo pagonišką Rasos šventę, dainuodavo protėvių dainas, sekdamo istorines sakmes, prisimindavo senuosius pagonių dievus ir jiems aukodavo. Dabar jau niekieno nedraudžiami į šią šventę sukeliauja žmonės iš visos Lietuvos, net iš užsienio.

Leidžiantis paupiu ligi marių, nėra geresnio daikto, patogesnės viršūnės paskutinį sykį apžvelgti Nemuną. Netoliese prasideda delta, upė plačiai išsilieja, aukštesnės vietos tampa salomis. Nemunas skirstosi į daugybę srovių, kol dviem vagomis pagaliau pasiekia marias. Didžioji upė baigia savo kelionę.

Senovėje lietuviai tikėjo į visokias dvasias ir įvairius dievus. Taip atrodė senovės lietuvių miškų dievas.

ŽEMA ŽIEMA

JURGIS KUNČINAS

Oi, kokia
žema,
 žema,
 žema
apsiniaukusi
žiema!
Čia ji pusto,
čia ji lyja...
Net kaliausės
supelija!..
Štai kokia
žema, žema
apsiniaukusi žiema!

Sunkios jos ledinės garnos...
Žiū! Per gruodą
bėga stirnos!
Jos tikrai nulėkt galės
lig pavasario žolės!..
Tad ir tu nenusimink:
takeliu mokyklon mink,
kol, palikęs troškų butą,
rasi pirmąją žibutę!

Taip senovėje atrodė
bičių aviliai

EINAM BIČIŲ PAKLAUSYTI...

Vienintelį kartą, per metus, pačiame stebuklingosios Kūčių nakties vidury, prakalba žmogaus balsu jo gyvulėliai, būsimą šeimnininko gyvenimą, apšneka. Gal ir bitelės, tie paslaptingi ir tokie, regis, protingi padarėliai turėtų kalbėti? Ir ne vien Kūčių naktį. Kaip kitaip jos galėtų vasarą, taip tvarkingai, taip pavydėtinais tikslingai darbus pasiskirstyti? Vienos kiaušinėlius prižiūri, kitos mažylių šeimyną auklėja, avilį šluoja, motinėle maitina. Vienos lipdo tobulai taisyklingus vaško korius, kitos ant lakos sargyboje budi ar žvalgybon į tolimas palaukes lekia, medingų vietų ieško. Visos toliausiai lakioja, saldžiausius žiedelius susiranda. Bitučių kojelės žiedadulkėmis apsunksta, bet į savąjį avilėlį iš už kilometrų jos grįžta, ant tos pačios lakelės leidžiasi. Ar buvo kada nors bitelė pasiklydusi? Ne. Mus, žmogelius, kojos kartais ne ten nuveda, o bitučių sparneliai visada neša kur reikia. Tik bitės ir skruzdės temoka gyventi kaip žmonės - visuomenėmis, kurios - tikras pavyzdys mums, žmonėms.

Klampoju dunksinčia
širdim per mėlyną, mėnesėtą,
pusnį į sodo gilumą. Senos
obelys stovi nuščiuvusios.
Tarp jų – rūpestingai
eglišakėmis apkamšytas
avilėlis pūpso.

Einam bičių paklausyt
Žiemošvenčio vakare.
Jei bitutės dailiai
gieda,
Tai bus šilta vasarėlė.
Išgirstu atmintyje šią,

gražią, liaudies dainelę ir

atmaukšlinu savo ausinę kepurę, glaudžiu ausį prie apšarmojusios
avilio lentos. A, šaltis tvilko, bet klausau... Lyg biteelės man pasakoja,
lyg aš pats šimtus, gal tūkstančius metų prisimenu...

Dabartiniai aviliai (kaip ir paukščių inkilai) žmogaus pradėti
dirbdinti ne taip seniai. Iš seno bitės užimdavo ažuolų, pušų, liepų
ar kitų medžių uoksus. O žmogus - kaip koks meškinas - medų iš tų
uoksų kopinėdavo. Tiesa, tikri bitininkai miškuose į aukštus medžius
įsliuogdavo be didesnio vargo. Įsitaisydavo ten net sėdėti, kol
kamiene bičių dreve įrengs, kitąkart - kol medų iš jos išims. Tam
pasitarnaudavo geinys - bitininkų drevininkų įnagis. Tai storoka pinta
(ne sukta) virvė su kadagio kabliu, su aukštyn ir žemyn paslenkamu
suoleliu.

Iš drevinės bitininkystės radosi stuobrinė - kelminė. Medžio
stuobrio dalį su bičių dreve pastačius sode, jau turėtas statinis avilis,
nuožulniai paguldžius - gulstinis. Įkėlus medin - inkilas. Lietuvoje ir
kaimyniniuose kraštuose avilius pradėta pinti iš šiaudų ar karklo

plėšų. Būta ir molinių avilių, vėliau imti naudoti rėminiai aviliai, panašūs kaip dabartiniai. Prie tokio štai ir glaudžiu šalančią ausį...

Daugiau kaip prieš tūkstantį metų pirmieji tolimų kraštų keliautojai rašė apie aisčius, mūsų tolimų protėvių gentis. Jie minėjo, kad mūsų krašte gausu medaus, jog mūsųose geriamas medaus gėrimas midus. Vėlesni keliautojai, aplankę mūsų žemę, taip pat minėdavo ir gražius bičiulystės papročius.

Ir dabar artimus, gerus draugus pavadinam bičiuliais. Iš kur šitas žodis? Bičiuliais žmonės tapdavo tada, kai vieno drevėje ar avilyje apsigyvendavo kito bičių spiečius arba kai vienas kitam bičių padovanodavo. Bičiulystė buvo šventa, bičiulius ji susiedavo visam gyvenimui. Jie visaip kaip vienas kitam padėdavo, vienas kitu nuoširdžiai pasitikėdavo, net mintimis negalėdavo vienas kitam nusižengti: bitės viską jaučia. Tikrai nuoširdžių bičių joms būdavo darbščios, klestinčios, o besipykstančių - užlipdydavusios skylę prie lakos ir užtrokšdavusios.

Kartą per metus, paprastai rugpjūčio viduryje, bičiuliai drauge medų kopinėdavo. Prieš atkeldami avilius, visi kartu meldavosi ir aukodavo aukas bičių dievaičiams Austėjai ir Bubilui, prašydami saugoti ir globoti bites ir bičiulystę.

O Kūčių stebuklingą naktį būtinai aplankydavo kantriai žiemojančias biteles - klausydavosi, kaip jos kalba, gieda...

**Du kart du - keturi, bet surasti tu turi,
Ko arenoje po du...**

Lei pištukus dar turi, tai nuspalvinti gali!

EGALUTĖ

Iš mūsų kūrybos

**ESU RAŠYTOJA,
RAŠYČIAU...**

*„Taip gražiai gražiai mane augino
Laukas, pieva, kelias, upė.
Taip gražiai už rankos vedė
Vasaros diena ilga...”*

Ar tai ankstyvas, valiūkiškas pavasaris, ar darbininkė vasara apsilvainikavusi žiedais, dosnus ruduo, ar spengianti žiema – visi šie metų laikai ateina kaimiečio laukiami. Pasklinda po kaimo laikus, įsigeria į žemės grumstą, šūkauja pušynuos.

Suvalkijos trikampyje Lenkijoje gyvenantys lietuviai – dažniausiai kaimo užauginti vaikai. Eitum pro Aradnykus, Žagarius, Krasnagrūdą ir Radzūčius, Klevus, Ramoniškę, Punkską ir Eglinę...

Dešimtys gražiai išsidėsčiusių kaimų. Su savo džiaugsmiais ir rūpesčiais čia gyvena lietuviai. Dažniausiai tai dzūkai. Dzūkų kalbą mes paveldėjome nuo protėvių – kartu su religija, meile gamtai, savo kraštui ir brangiai Lietuvai.

Mes esam dzūkai – girių karaliai, o karalienė – Dzūkija...

Mūsų nuostabus kraštas užaugino šviesos ir mokslo daugelį žmonių: tai mokytojai, gydytojai, kunigai, rašytojai ir poetai. Jie rūpinasi mūsų kūno ir dvasios sveikata. Jų dėka atskiriama tiesa nuo melo, šviesa nuo tamsos. Kaimų mokyklose maži dzūkeliai semiasi šviesos. Tai

mano gimtų Vidugirių mokykla, Krasnovo, Navininkų, Lumbių, Ramoniškių, Pristavonių, Krasnagrūdės, Punsko. Šios

mokyklos – su lietuvių dėstomąja kalba. Šešerių metų vaikas, „kap jau labai dzidelis

ir drūtas”, įsikibęs į motinos ranką, pirmą kartą peržengia mokyklos slenkstį. Pirmas pasikalbėjimas su gera ir rūpestinga mokytoja, pirmas žaidimas, dainelė, piešinukas. Geriausia draugė ar draugas – visa tai palieka skaidrius prisiminimus. Žodis Tėviškė, žodis Lietuva – neatskiriami nuo dvasios kaip neatskiriami pirmi poteriai „Tėve mūsų, ...”

Norėčiau atsakyti į klausimą: kodėl pasirinkau Kovo 11-osios licėjų Punske? Kad būčiau savimi. Labiausiai pamėgau lietuvių kalbos pamokas. Jos – reikalingos man kaip duona, kaip oras, kaip reikalinga malda. Dar ir dar galiu gėrėtis Maironio, B. Brazdžionio eilėmis, J. T. Vaižganto, Žemaitės ir daugeliu kitų lietuvių literatūros rašytojų neišsekančiais šaltiniais. Lietuvos rašytojai ir poetai, tikrieji plunksnos meistrai, savo kūryboje išlieja tikrą lietuvių dvasią, gamtos stebuklus. Kur besurasi labiau spindinčius literatūros perlus, jei ne A. Baranausko „Anykščių šilėlyje”? Maironio eilėse – didžiulė meilė Lietuvai, nepakartojamo grožio gamtos lobynas:

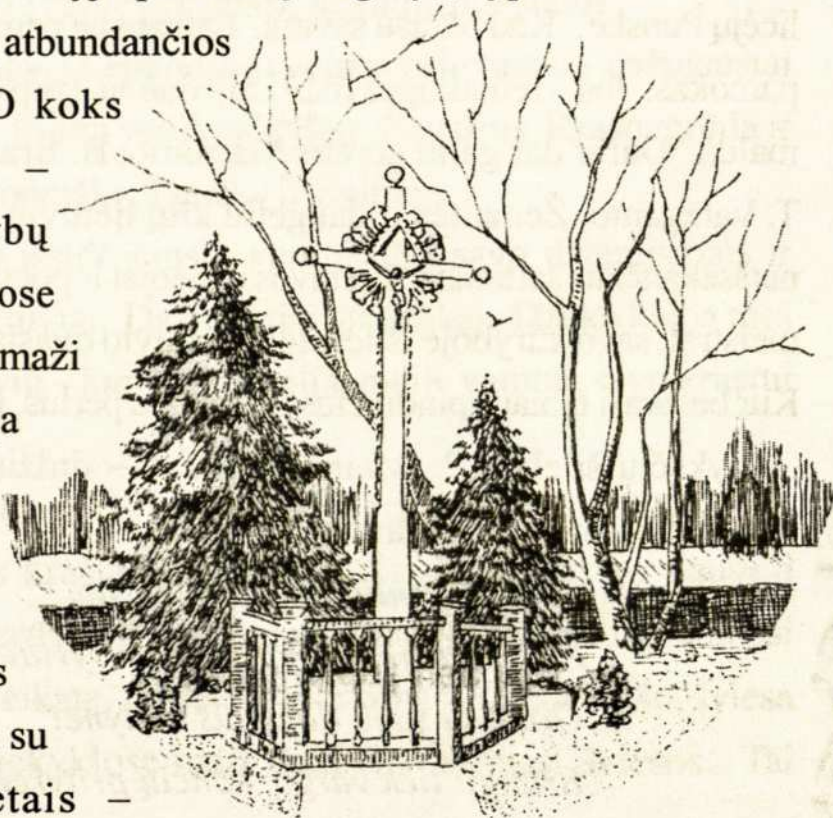
*Graži tu, mano brangi tėvyne,
Šalis, kur miega kapuos didvyriai.
Graži tu savo dangaus mėlyne!
Brangi: tiek vargo, kančių prityrei.*

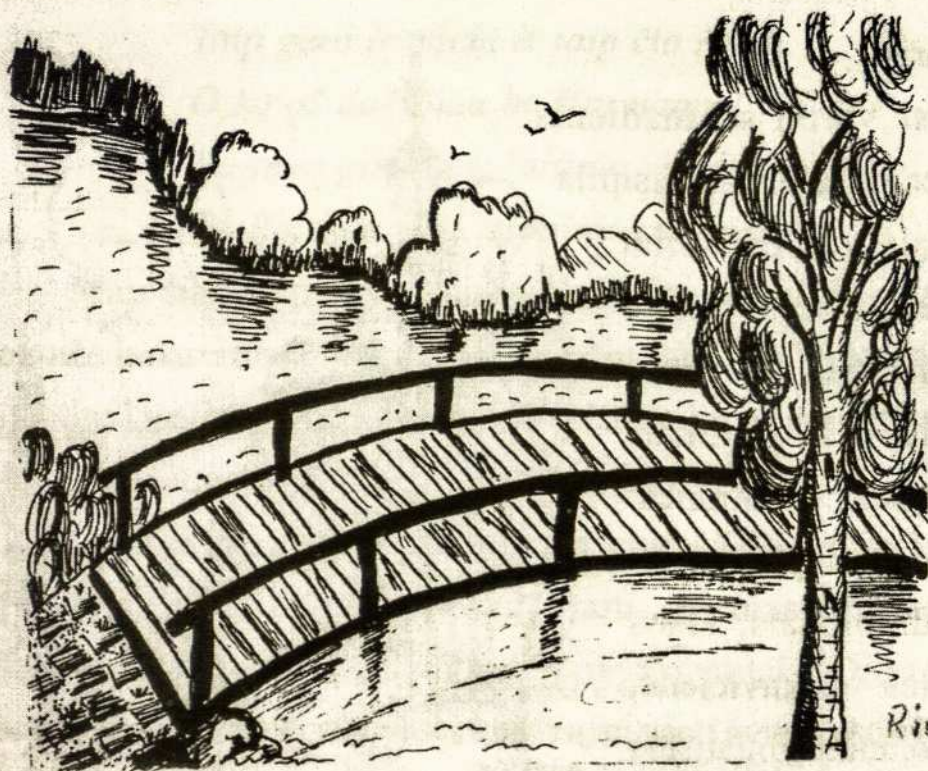
*...Kaip linksma sodžiuos, kai vyturėlis
Jaukiai pragysta, aukštai iškilęs,
Ir saulė leidžias, ir vakarėlis
Ramumą neša, saldžiai nutilęs...*

Lietuviško žodžio puoselėtojai – tai mūsų dvasios gydytojai, „vaistažolių“ rinkėjai. Vis tai mums, dabartinėms ir būsimoms lietuvių kartoms, skatinant užlaikyti tikrą žmogiškumo dvasią.

- Nebūsi, žmogau savimi, jei nepuoselėsi savo gimtosios kalbos. Pavirsi baidykle. Neatleis tau protėviai. Gali įsigyti didžiausius materialinius turtus, o be gimtosios kalbos – liksi pasigailėtinu skurdžium.

Kaimo dzūkeliui svetimas miestas su visomis „mandrybėmis“. Ten šalta, nejauku. Plaukia anoniminių žmonių gatvės šaltais, abejingais veidais. Rodos – ten ir pavasaris praeina pro šalį. Jis valiūkiškai atžingsniuoja į kaimus, vaikštinėja po laukus, visas pašlaites papuošdamas mėlynakėmis žibutėmis, paleisdamas upelius sroventi. Vos sniegui pradėjus tirpti, jis sukviečia varnėnus. Patvirtėse, prie kluonų – šeimininkauja inkilus apžiūrinėdami švilpikai. Ir taip lengva dzūkeliui ant dūšios, linksma, nes aplink – kiekviename medyje paukščių klegesys, rypavimas. Jie kas pavasaris čia laukiami, atbundančios gyvybės pranašai. O koks garbingas svečias – gandras! Virš sodybų pipso aukštai medžiuose garnializdžiai. Seni ir maži dzūkeliai nudžiunga i l g a s n a p i a m s parskridus. – Neškis, garny, žabus, taisyk savo rūmą, perėk vaikus ir būk per vasarą kartu su mumis. Anais metais –

pasididžiavai, aplenkei mūsų kiemą, o mes laukėm tavęs, nesulaukėm. Ir kas tau nepatiko? Ar klevas per žemas, šakos per daug tankios? Apvylei mus, ir mes, vaikai, bėgdavon „dzidzabalėn“, tikėdamiesi pamatyti tave, varles medžiojantį... Bet ten apsilankydamas tik svetimi, o mūsų garnio – nė kvapo, ir mes, nusivylę, šaukdavom:

Garny, garny, ga-ga-ga –

Tavo pati ragana.

Išvažiavo žagarę,

Parvažiavo be nagų.

- Neišgirdai mūsų. Bet mes negalvojom nusileisti. Sukvietėm talkon suaugusius. Po ilgų ginčų pagaliau kitame medyje – pačioje viršūnėje – buvo įkeltos senos akėčios. Prisirinkome laukuose sausų šaknų, ten, už Duoburio, storų šakų, ir vėl mūsų drąsus kaimynas viską sukėlė taisydamas tau namus. Paskiau kasdien laukėm tavęs. Kai atskridai nešdamas snape pirmą žabą – mūsų džiaugsmui nebuvo pabaigos. Net vaikų šūkavimai pritilo – kad vėl mūs nepaliktum. O tu dirbai, plušai per dienas, kol pagaliau baigai statyti savo rūmą ir pasikviete pas save draugę... Pasididžiuodami mes gyrėmės: „Mūsų garniai!“

Tikras pavasaris!’

Artinasi Verbų sekmadienis.

Pasipuošę verbų šakeles, pasipila laukų keliukais visi dzūkėliai į bažnyčią. Žiūriu į marguojančias moterų skareles, gerumo sklidinų veidus ir žinau: tikras džiaugsmas eina per žmones. Štai visi kaimynai pasipuošę gražiausiais drabužiais, visos kaimo moterėlės – Sakavičienė, Stoskeliūnienė, tai artimiausios mūsų kaimynės. Visi kupini džiaugsmo skuba į bažnyčią pasimelsti. – Artinasi šventos Velykos!

Atgimimo ir vilties metas! Visi mes tampam daug žvalesni, linksmesni. Kiekvienam darbe ir šypsenoj – Aukščiausiam garbė:

*Garbė Tau, Viešpatie, už amžinąjį taką
Nuo žemės dulkių lig dangaus žvaigždžių.
Garbė už saulę, kur kas rytas teka,
Ir už didybę mūsų mažų širdžių.*

Žalumynais ir pirmais gėlių žiedais apsidabinę kryžiai saugo kaimo džiaugsmą, ramybę, primindami močiutės drausmę: „Jei būsi dzykas, vaikelį, neaugis tavy Dievulis”.

*Prie žiedų Rūpintojėlio, samanoto laukuose,
širdį į akis pakėlus, meldžias tėviškė visa.*

Įvairiai nuvingiuoja žmonių gyvenimas. Vilioja kelionės. Žinau, mano gimtasis Vidugirių kaimas – man pats gražiausias. Čia užaugau, išsūpuota motinos pasakomis, dainomis, apdovanota meile Dievui, pajėgdama suprasti tikrąjį grožį... Kur bebūčiau, ilgėsiuos savo gimtinių.

Taip gera ir miela ir taip čia ramu.

O ką aš daryčiau be šitų namų?

Be savo gimtinės, šaltinio vandens,

Be Baltijos vėjų, auksinio rudens...

Man širdyje aidės vasaros garsai su paukščių muzika, raibos gegutės kukavimu, žemuogių ir aviečių raminančiu kvapu. Ilgėsiuos vis sulos lašėjimo, močiutės surinktų čiobrelių ir ramunėlių... mėlynių ašotėlin priuogautų miške, kelmučių ir paberžų.

Tėvai ir mokytojai padėjo man suprasti Dievo duotas vertybes, jų dėka priimu šias dovanas kaip kraitį. Jis man padės gyventi. Tai tikėjimas žmogumi, tiesos vertybės, meilė gamtai ir Dievui. Tai šventa pareiga saugoti ir puoselėti savo kalbą, platinti šviesą mūsų krašto tautai. Tai nenumaldomas troškulys arčiau pažinti Lietuvą, dažniau ten lankytis. Norėčiau palengvinti kaimo žmogaus gyvenimą, lietuviškų mokyklų išlaikymą Lenkijoje. Jos yra pavojuje! O mokykla – tai vienintelis švyturys dzūkelių kaimuose. Vidugirių aštuonmetėje mokykloje baigiau VIII klasę. Man buvo gera ir patogu čia mokytis. Dabar čia liko tik šešios klasės. Panašus likimas kitų mokyklų. Giliai išgyvename dėl jų nykimo. Juk čia perteikiamos pirmutinės žinios, lavinama vaiko išmintis. Mokiniai dalyvauja įvairiuose konkursuose: lietuvių kalbos, istorijos, geografijos. Mokytojai organizuoja ekskursijas ir išvykas po Lenkiją ir Lietuvą. Čia veikia dainų ir šokių būreliai. Kaimo

mokyklų redukcijos pasėkmės liūdnos – veda į lietuviybės nykimą. Kaimų vyresnieji žmonės turi labai gerą atmintį. Jie – labai brangios mums praeities žinovai. Gerbiami jie savo išmintimi. Mano pareiga – užrašyti gimtojo kaimo ir apylinkių praeitį, kol yra iš ko sužinoti. Įdomi man jaunimo kultūrinė veikla, darbai ir darbeliai. Jų svajonės ir pareigos.

Kaimo džiukelių praeitis, dabartis ir būsimos dienos – tai mes, lietuviai. Mūsų dvasinis turtas – tikėjimas Dievu, perimtas iš kartų į kartą. Pasigailėjimo verti tie, kurie išmainė šį nuostabų dvasinį turtą įvairių sektų įkalinti.

Saugok mus, Dzievuli!

O Didis Dieve, Visagali,

Tau supas jūros, ežerai

Ir vėjo lenkiama liepelė,

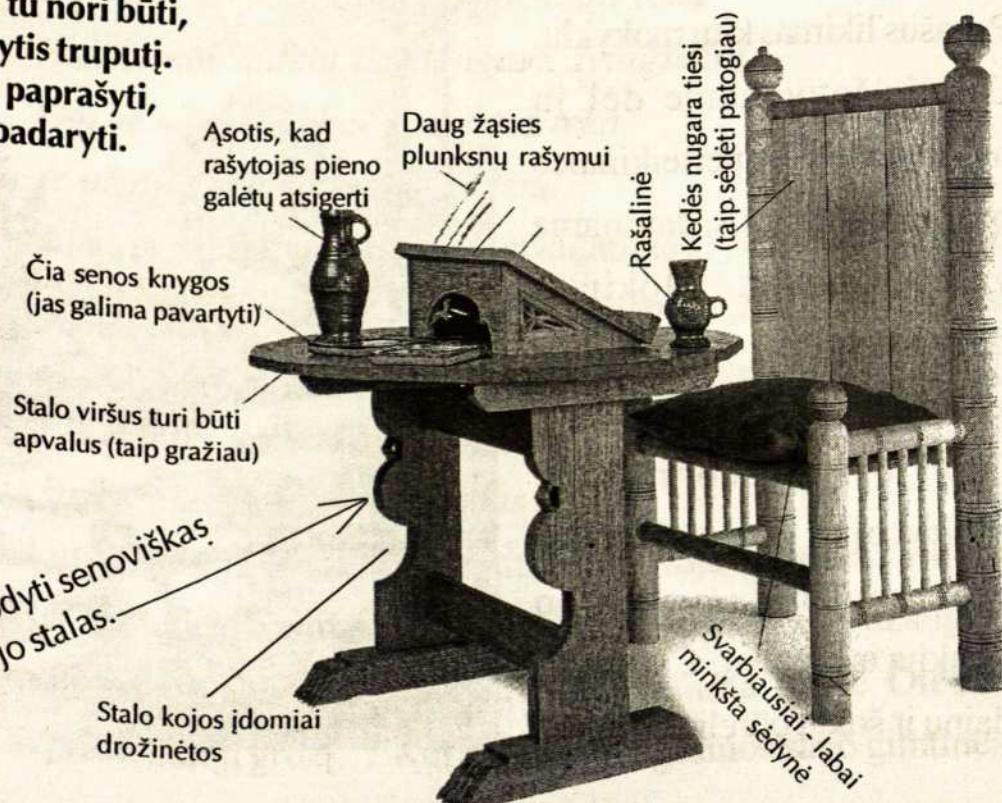
Ir žemės džiaugsmas ir vargai

Išgirsk mūsų karštą maldą...

Birutė Priclekaitė,

Punsko Kovo 11-osios lietuvių licėjaus, IIIa klasės mokinė

**Jei rašytoju tu nori būti,
Reikia mokytis truputį.
Dar tėvelio paprašyti,
Gerą stalą padaryti.**

Stebuklinga lazdelė

Buvo Kūčių diena. Man buvo labai smagu, nežinau kodėl - turbūt dėl to, kad rytoj Kalėdos. Liepa labai norėjo riedučių nuo Kalėdų senelio. Aš labai labai norėjau stebuklingos lazdelės. Man labai patiko skaityti apie visokius stebuklus ir stebuklingus daiktus, bet niekada nežinojau, ar jie tikrai vyksta.

Mano tėvai sakė, kad stebuklų nebūna - tik vieni žmonės kitus taip apgauna, o mano draugai sakė, kad stebuklai tikri - tik jais reikia tikėti. "Jeigu šiais metais Kalėdoms gausiu stebuklingą lazdelę, tai tada tikrai sužinosim, ar stebuklai tikri ar ne,"

aš sau pagalvojau ir nuėjau valgyti vakarienės, nes mama jau kvietė prie Kūčių stalo.

- Kalėdos!! - aš sušukau kitą rytą. Atsikėliau ir nubėgau prikelti Liepą, savo tėtį ir savo mamą. Kai Liepa atsikėlė, mes nubėgom pažiūrėti kokias dovanas gavom. Liepa gavo riedučius, taip, kaip ir norėjo, bet aš dar nebuvo atplėšusi savo dovanų ir galvojau, ką aš daryčiau, jeigu aš gaučiau stebuklingą lazdelę.

"Geriau apie tai daugiau negalvosiu,"

nusprendžiau ir nuplėšiau vyniojimo popierių. Aš gavau tiktai dėžę. “Neatrodo, kad čia būtų labai įdomi dovana”, aš pasakiau savo mamai ir tėčiui. Ei! Palauk! Gal kažkas buvo įdėta į tą dėžę! Aš greitai atidariau dangtį ir radau... lazda. Tada aš geriau pažiūrėjau į pavadinimą, kuris buvo užrašytas ant lazdos. Buvo užrašyta “STK lazda.” Hmm... Stebuklinga lazda! Va kas ten buvo! Valio! Aš dar nežinojau, ką aš darysiu su ta lazdele ir kaip su ja elgtis, bet tai nieko. Be to, aš buvau per daug užsiėmusi šaukdama “Valio!”, kad apie tai galvočiau.

Kai atėjo Naujieji metai, aš vėl pagalvojau apie stebuklingą lazdele. Aš nežinojau, kam aš išnaudosiu tą lazdele. Ją buvo galima naudoti tik keturis kartus. Gal man nusipirkti knygu? Ne, aš galiu nusipirkti knygu už pinigus, kam reikia išnaudoti stebuklingą lazdele... Tada aš pagalvojau, kad aš visada norėjau šuns, bet mama ir tėtis neleido man jo turėti. Kodėl aš negalėčiau įsigyti šuns su ta lazdele!? Taip aš ir padariau. Kai aš jau turėjau šunį, aš galvojau, kam aš išnaudosiu kitus tris savo lazdelės prašymus. Gal man nupirkti maisto šuniukui? Ne, aš galėčiau tai lengvai nusipirkti už pinigus. O gal man nuskristi į Lietuvą?

Taip aš ir padariau. Kai mes su visa šeima jau pabuvom pas močiutę ir grįžom į Ameriką, aš vėl pradėjau galvoti. Aš išnaudojau kitus du savo lazdelės prašymus, kad pakeisčiau žmonių nuomones ir jie suprastų, kad nereikia šiukšlinti ir gaudyti bei žudyti gyvūnus. Man atrodo, kas aš labai gerai išnaudojau savo prašymus.

Urtė Mačikėnaitė
Žiburio lituan. mokykla, Detroit

Mano automobilis

Mano automobilis yra geriausias visame pasaulyje! Jis vadinasi "Shaquor 800". Tik įrašai į kompiuterį, kur nori nuvažiuoti, skristi, plaukti, arba net iškasti skylę žemėje, ir mašina tai padaro. Kainuos 2 milijonus dolerių ir dabar aš tik vienas tokią mašiną turiu.

Kai važiuoju po vandeniu, mašinos stogas užsidaro ir pučia orą į vidų. Šviesos užsidega, kad labai toli matytum. Po vandeniu daug greičiau gali važiuoti, negu per kokį nors tiltą.

Kai skrendi su mano mašina, gali nuskristi bet kur pasaulyje. Skrenda tokiu pačiu greičiu, kaip lėktuvas. Mašinoje pagamina tau maisto, kad badu nenumirtum ir ten yra kompiuterinių žaidimų, su kuriais gali žaisti.

Mašina net gali į žemę įsikasti, kad niekas nepavogtų. Tik tu galėtum ją išimti su mažu mygtuku ant rakto.

Paulius Barysas 6 kl.

Los Angeles, Šv. Kazimiero lituan. mokykla

Detroito Žiburio mokyklos trečio skyriaus kūryba

Kaip gyvuliai ruošiasi žiemai

Gyvuliai įvairiai ruošiasi žiemai. Paukščiai skrenda didesnėmis grupėmis į šiltesnes vietas. Pavasarį sugrįžta. Meškos ir kiti plaukuoti gyvuliai suranda šiltą vietą miegoti per žiemą. Pavasarį pabunda.

Romas Šonta

Gyvuliai renka maistą pasiruošti žiemai. Jie padaro šiltą lizdą. Jų kailiniai auga tankiai. Kai kurie gyvuliai kartais miega visą žiemą.

Aleksas Matvekas

Vėjas purtė medžių šakas. Lapai krito. Voverė ruošėsi žiemai. Iš visas dienas ji dirbo. Rinko giles.

Monika Kvasytė

Voverė renka riešutus, kankorėžius ir grybus. Lokys žiemą įminga. Zuikis keičia kailį. Daug paukščių išskrenda į šiltus kraštus.

Viktorija Stanovaja

Kai aš m
miegojau
su v
pat
m
l

Romas Šonta

Aleksas Matvekas

Audrius Matvekas

Aš norėčiau keliauti į mėnulį. Man įdomu būtų pažiūrėti kaip atrodo mėnulio žemė. Įdomu sužinoti, ar tamsi ten naktis. Aš pašokinėčiau ir nueičiau pasivaikščioti. Aš būčiau pirma mergaitė mėnulyje.

Viktorija Stanovaja

Aš norėčiau keliauti į vietą, kuri yra padaryta iš ledo. Aš viską suvalgyčiau.

Audrius Matvekas

Juokų maišelis

Buvo maišelis pilnas juokų
Išbiro, išlakstė – po vieną, po du.
Pasislėpė jie po "Eglutės" šakelėm,
Bus linksma skaityti vaikams ir tėveliams.

Senelė padavė Andriui sriubos su
petražolėm. Berniukas žiūri ir
sako:

- Senele, man patinka gėlytės, tik
ne sriuboje.

- Mama, padėk man parašyti pasaką.
- Apie ką?
- Kaip aš padedu mamai.

- Tu pasakei Onutei, kad ji kvaila?! O
dabar malonėk pasakyti, kad tu dėl to
apgailestauji, - bara mama sūnų.
- Onute, aš labai apgailestauju, kad tu
kvaila.

- Kodėl aš negimiau prieš 600 metų? -
aimanuoja Jonukas.
Nustebusi mama klausia:
- Iš kur tau tas viskas atėjo į galvą?
- Jeigu būčiau gyvenęs anais laikais, man
nereikėtų mokytis viso to, kas atsitiko
vėliau...

- Tėveli! Kas yra akmenys amžius?
- Tai laikotarpis, kai viską darė iš akmenų.
- Ir televizorių taip pat?

Ketverių metų Petriukas žiūri į kelią ir
sako:

- Mamyte, ar ten tėvelis važiuoja, ar
žmogus?

8ujung taškelius

Nuspalvink

ALP(LKA)1785
2003, Nr. 1

LIETUVOS NACIONALINĖ
MARTYNO MAŽYDO BIBLIOTEKA

EGLUTĖ
8812 W. 103 rd. St., Palos Hills, IL. 60465, USA
Tel. 708-430-1911